

קול צופיד

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בראשית - תשנ"ט - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

להגיד, אנחנו רגילים כשעולים לספר תורה ומתחילים את הלימוד של התורה את פרשיות התורה בשמחת תורה או כשאנחנו ביום שבת נתחיל לומר "בראשית ברא אלקים" אז יש אנשים שנוהגים שהקורא – אני מתחיל לומר הקורא – כשמתחיל לקרוא את ה"בראשית" אומר "בסימנא טבא", כלומר שהעולה מברך, ואז אומר "בסימנא טבא", ואז החזן אומר "בראשית..."

ויש נוהגים שהחזן הוא שאומר "בראשית", באופן שלפני שאומר "בראשית ברא אלקים" אחרי שהמברך מברך – הוא אומר "בסימנא טבא, בראשית ברא אלקים..."

והשאלה היא, האם מותר לומר את ה"בסימנא טבא" או אסור לומר את ה"בסימנא טבא". הרב בעל ה"בן איש חי" היתה לו עם זה בעיה. בבבל נהגו לומר "בסימנא טבא", כלומר, זה שמברך וזה שקרא – הוא המברך והוא הקורא ואומר "בסימנא טבא, בראשית ברא..." ועלתה השאלה שיש כאן הפסק בין הברכה לתחילת הקריאת התורה?

אז הוא, הרב בעצמו – בהתחלה אמר, שמה שאמר הרב פלאג'י בספרו מועד לכל חי בסימן כ"ה באות כ"ה, שלא אומרים את זה כי זה נקרא הפסק ולא צריכים לומר! הרב אומר על זה, שהיתה בעיה בתקופתו של הרב פרי חדש, בזמננו, בזמננו היו המוסלמים קנאים לדת שלהם, ולא היו אוכלים משחיטה של נוצרים, אם הנוצרים היו שוחטים להם בהמה – הם לא אוכלים, ועד היום, הדתיים שבהם לא אוכלים. אבל אם יהודי שוחט, הוא אוכלים, אבל היו מחייבים את היהודי שאם הוא רוצה לשחוט להם, שהוא צריך לעשות שני דברים: לעמוד עם פניו לדרום, וגם לומר לפני השחיטה ממש, לומר "אממה [אללה] הוא אכ"בר", לומר את הדברים האלה. ושאלו

השיעור לעילוי נשמת :

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : בראשית

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

שניים מקרא ואחד תרגום

בסימנא טבא

"בסימנא טבא" – "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". ה' מגלגל גלגולים, מסבב הסיבות, אנחנו רואים שדוקא בשבוע הזה בפרשה שאנחנו מתחילים בבראשית, שרש"י אומר: למה הקדוש ברוך הוא התחיל מ"בראשית"? "אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החודש הזה לכם ראש חודשים', ולמה התחיל מ'בראשית'? אלא 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים' – שאם יאמרו אומות העולם לסטים אתם שלוקחים את ארץ ישראל..." אומר להם הקדוש ברוך הוא, אני בראתי את הארץ ואני נתתי אותה לעם ישראל. אז את הפסוק הזה עם הפירוש של רש"י צריכים כל האנשים שבכל העולם לדעת אותו, ודוקא בשבוע הזה.

דבר שני: אומר רש"י, בשביל שני דברים נברא העולם – "ב' – ראשית", ישנם שני דברים שנקראים "ראשית", דבר אחד: ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז, זה התורה שנקראת "ראשית", ועם ישראל נקרא "ראשית" – 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתה', הקדוש ברוך הוא ברא את העולם בשביל שני דברים האלה, תורה ועם ישראל. וכשהתורה וישראל מחוברים ביחד, זה רצון הבורא יתברך שמו ויתעלה, ולזה הוא ברא את העולם כולו.

אנחנו התחלנו "בסימנא טבא", תגיד "בסימנא טבא" אין נפקא מינה גדולה מזאת. אבל בהלכה יש נפקא מינה גדולה אם אדם יכול

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תִּשְׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

והיה רב בחברון, אמר לו: תגיד לי איך המנהג בארץ ישראל? והוא כתב לו: בחברון ובירושלים – המברך לא אומר "בסימנא טבא" אלא הקורא הוא שאומר "בסימנא טבא". אבל במדרש בית-אל – לא המברך ולא הקורא אומר אלא הסומך או הרב עומד ואומר "בסימנא טבא" והחזן קורא ואין הפסק בין הברכה לבין הקריאה. ואנו נוהגים בדרך הזאת.

כלומר, אף על פי שהרב בן איש חי סינגר ומצא סניגוריא על מי שנוהג לומר את הדבר הזה, אבל הדרך הטוב ביותר היא שהסומך יאמר. הוא כותב ואמר שם דבר מאוד מעניין, שאמירת "בסימנא טבא" זה נקרא "צורך" כי לדוגמא, אנשים חושבים, שאם אדם מתחתן או מתארס, יבוא אחד ויאמר לו "שלום עליכם" ולא יאמר לו "סימן טוב" אז הוא יתפלא ויקבול בפניו: "מה, אני עומד להתחתן ואתה לא אומר לי "בסימן טוב"?! אם כך, זה סימן לא טוב שאתה לא אומר לי! גם כשאנו מתחילים את השנה ב"בראשית" ולא אומרים "בסימנא טבא", אם לא אומרים "בסימנא טבא" – זה לא סימן טוב! כי מרגישים ש"סימנא טבא" זה חלק מהתורה, אז זה לא נקרא הפסק. ולכן, הנח להם בדרך ובשיטה שלהם.

אמנם, נכון לומר "בסימנא טבא" כי החל מיום שאחר שמחת תורה מתחילה תקופה אחרת, אולם לפי התורה כבר מתחיל מחדש, למשל בראש השנה - א' תשרי, אבל בעניין תורה זה מתחיל ביום אחרי שמחת תורה. כי אנחנו מסיימים את התורה בשמחת תורה בארץ ישראל, אנו אומרים את "וזאת הברכה" ביום שמחת תורה, ומתחילים לומר "בראשית", ומיום שאחרי שמחת תורה זה תקופה של "בראשית"! לכן אלה שלומדים חוק לישראל ביום שאחרי שמחת תורה מתחילים לקרוא בפרשת בראשית! יום לפני שמחת תורה לא קוראים את החוק לישראל של בראשית! ואם תגידו מה

[בציבור יש משהו שמעיר שצריך לומר "אללה" והרב עונה לו: אני משנה, כי אני לא רוצה ח"ו להוציא שם שמים לבטלה, ואפילו בערבית אני לא אומר], אז שאלו איך יעשו? אמרו המוסלמים האלה, אם אתם – היהודים – רוצים שחיטה ויוצא טרף, אנחנו נקח את זה הגויים, ואז יהיה לכם יותר בזול, תעשו כך! והיתה שאלה האם כן יגידו או לא יגידו? ואז אמרו לעמוד כשפניו לדרום או למזרח או למערב, מה אכפת לנו! זה לא מזיק לנו כלום אנחנו, אבל לומר "ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, על השחיטה" ואחר כך לומר "אממה הוא אכ'בר" ולשחוט – זה הפסק! אמר הרב פרי חדש שיעשו דרך אחרת, שלפני שהוא שוחט את הבהמה, שיקח תרנגול ושיברך "ברוך אתה ה' על השחיטה" וישחט את התרנגול, ותקח אותו בשבילך לבית, ותכוון שהברכה תחול על כל הבהמות שישחט, ואז הברכה חלה על העוף ואחר כך כשיבוא לשחוט את הבהמה יאמר: "אממה הוא אכ'בר" - השם הגדול, ומה בכך וכי אסור לומר ה' הוא הגדול?! אני אומר ה' הוא הגדול" וישחט, אז אין הפסק בין הברכה לשחיטה כי הברכה כבר חלה על העוף ועל הבהמה אני אעשה מה שאני אעשה.

התחילו הגוים להבין את הדברים האלה, ואמרו: אתם עושים לנו "חכמות"! אתם שוחטים עופות! אנחנו לא רוצים דברים כאלה, אמר הרב "פרי חדש" אם כך הוא יכול להגיד, מה יש? שיגיד! בסך הכל זה שני מילים וזה צורך, כי אחרת אי אפשר לשחוט את הבהמה ואי אפשר לאכול בשר ממנה, לכן זה צורך ובדיעבד זה מועיל. כמו שאדם אומר "תביאו מלח" או "תביאו סכין" וזה לא נקרא הפסק. אמנם שמה זה בדיעבד, אבל לא לכתחילה, ואף על פי כן הרב בעל ה"בן איש חי" לא מצא ולא יכל להשלים ולהסכים עם המנהג הזה שיגידו "בסימנא טבא". הוא שלח מכתב לידידו הגדול הגאון המקובל האלקי חכם אליהו מני עליו השלום שעלה לארץ

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בראשית - תשנ"ט - מאת מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בתרגום, תעבור על התרגום ומה תקרא? עוד הפעם: "ראובן שמעון לוי ויהודה!" היינו הך! אבל אם תאמר כמו דברי התוספות שב"עטרות ודיבון" יש פירוש אחר, אבל ב"ראובן שמעון לוי ויהודה" אין פירוש אחר, אז אומרים התוספות: לא! אתה לא צריך לקרוא פעמיים מקרא ואחד תרגום, מה זה מוסיף לך התרגום? תקרא פעמיים מקרא וזה הכל! זה הנפקא מינה בין שני הפירושים. עוד אומרים התוספות, למה דוקא תרגום, שיקרא ללועזות בלע"ז, להבדיל אלף אלפי הבדלות, יש תורה מתורגמת לאנגלית, לערבית, לרוסית או לשאר שפות, אם כן שיקרא בתרגום של השפה המובנת לו, אלא אומרים התוספות והבית יוסף, שהתרגום אונקלוס ניתן לנו בסני, ויש קדושה לתרגום הזה, וזה לא סתם תרגום, ואפילו רש"י פעמים כשרוצה לפרש איזה פירוש, אומר: "וכן תרגם אונקלוס!" כלומר, התרגום אונקלוס זה לא תרגום מילולי אלא תרגום עניני עם פירוש, וכיון שזה תרגום עם פירוש אז אינך יכול לקחת פירוש של משהו או אדם אחר שתרגם לשפה אחרת, משום שזה יהיה סתם תרגום מילולי אבל ללא תוספת של שום פירוש, ולכן תקנו חז"ל להלכה ולמעשה שיש לקרוא דוקא את תרגום אונקלוס ולא שום תרגום או פירוש אחר.

הגמ' אומ': "שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור, מאריכין לו ימיו ושנותיו". סגולה גדולה לאריכות ימים ושנים – לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום. ועוד אומרת: "רב ביבי בר אבבי סבר לאשלומינהו לכולי פרשיותא דכולי שתא במעלי יומא דכיפורי"; רב ביבי בר אבבי, חכם גדול, אמורא, וכידוע כל אמורא ואמורא שמוזכר שמו בגמרא היה יכול להחיות מתים, אז הוא לא למד סתם שנים מקרא ואחד תרגום, אלא אמר שילמד את זה בערב יום כיפור. אמרו לו: לא שייך, בערב כיפור צריכים לאכול! שואלים המפרשים: היאך יתכן שרב ביבי בר אבבי לא לומד שנים מקרא ואחד תרגום בזמן

הנפקא מינה אם זה בראשית או לא, הרי אנחנו בסך הכל מחברים את סוף התורה עם תחילה התורה, אבל עדין יש הרבה נפקא מינה מכך. ועוד נראה מה הנפקא מינה?

הגמרא (ברכות ח' ע"א) אומרת: "אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי: לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עטרות ודיבון שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור, מאריכין לו ימיו ושנותיו". הגמרא אומרת ש"לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור", ברמב"ם (הל' תפילה פי"ג הכ"ה) ובשולחן ערוך (או"ח סי' רפ"ה סעי' א') לא כתוב "לעולם ישלים" וכו' אלא כתוב "חייב אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור" – חייב, תמיד אומר הרמב"ם, או "מצוה", או "רשות" או "חייב", כך ש"להשלים פרשיותיו עם הציבור" זה חיוב, לא סתם מצוה.

רש"י שם אומר: "ישלים פרשיותיו עם הציבור – של כל שבת ושבת, כל פרשה ופרשה שבכל שבת ושבת – ישלים את זה עם הציבור. אבל לא יאמר את זה רק פעם אחת, אלא שנים מקרא ואחד תרגום. והגמרא אומרת: "ואפילו עטרות ודיבון", ורש"י מפרש: "אפילו עטרות ודיבון – שאין בו תרגום". אומרים התוספות שם, הרי יש על המילים האלה: "עטרות ודיבון" בתרגום ירושלמי, תרגום? ואומרים שאף על פי כן צריכים לומר את הדברים האלה. רש"י אומר מילה אחת: "שאין בו תרגום", ומה הנפקא מינה? יש מי שאומר, שאם נבאר כמו התוספות, כשמגיע ל"ואלה שמות בני ישראל הבאים" וכו' "ראובן שמעון לוי ויהודה", "יששכר זבולון ובנימין" אם יקרא פסוק זה פעמיים, מהו התרגום: "ראובן שמעון לוי ויהודה", לא יותר, א"כ לרש"י – כשאני מגיע לפסוק הזה, תקרא פעמיים, תסתכל פעמיים בחומש: "ראובן שמעון לוי ויהודה, ראובן שמעון לוי ויהודה, ותעבור לתרגום ותקרא עוד הפעם

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בראשית - תשנ"ט - מאת מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

עצרת ולא לשמחת תורה, לא לערב כיפור ולא לעשרת ימי תשובה, אלא תשתדלו לגמור מייד עם הציבור,

ומה ההגדרה של "עם הציבור"? יש מי שאומר, ככתוב בשולחן ערוך (או"ח סי' רפ"ה סעי' ג') "מיום ראשון ואילך" אתה יכול לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, ואמרו (משנ"ב שם ס"ק ז'), לאו דוקא מה שכתוב ביום ראשון אלא אפילו ממנחה של יום שבת אחר הצהריים שכבר התחלנו את הפרשה החדשה. ויש מי שאומר, לא מיום ראשון, לפחות מיום רביעי והלאה אתה יכול לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום. ויש מי שאומר, אתה יכול לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום עד יום רביעי הבא, כשם שבהבדלה אם לא הבדיל במוצאי שבת יש לו תשלומים עד יום רביעי.

והנה הטור כתב שאם לא קרא שנים מקרא ואחד תרגום ביום שבת – הפסיד ועל זה נאמר "מעוות לא יוכל לתקון, וחסרון לא יוכל להמנות". וכתב עליו הרב בית יוסף, שבהגהות על הרמב"ם מביא עוד כמה מפרשים בשם הכלבו ואחרים שאומרים אחרת, ועוד נעמוד על שיטתם להלן.

דבר נוסף, כתוב שאמר רבנו הקדוש לבניו, "לא תאכלו לחם עד שתקראו שנים מקרא ואחד תרגום". זאת אומרת שביום שבת בבוקר לא תוכלו לפני קריאת שמו"ת. אני אומר "אם לא" בלשון "אם", כי יש מחלוקת מה אמר להם רבנו הקדוש. והשאלה מהי המצוה מן המובחר, האם המצוה מן המובחר ביום שבת בבוקר לפני שעושים קידוש צריכים לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, או המצוה מן המובחר לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום כמו שהאר"י אומר "ביום שישי". או האם המצוה מן המובחר היא כמו שהאר"י אומר "מיום ראשון"?

ודוחה עד לערב כיפור, או כמו שאומר הרב אבודרהם – עד עשרת ימי תשובה!! אלא אמרו המפרשים: יש "שבתא דרגלא", היו בחודש אדר ובחודש אלול – עם ישראל מתאספים ולא היה מקום בבית הכנסת, והיו הולכים למקום פתוח – להבדיל אלף אלפי הבדלות – כמו אמפיתאטרון גדול, ושמה מתאספים ועומד הרב ודורש להם. ארבע שבועות לפני פסח וארבע שבועות לפני ראש השנה. ורב ביבי בר אבבי היה דורש להם ארבע שבועות, כך שהיה צריך להכין את עצמו לגמרא ולשאלות ותשובות ולהלכות, כך שבאותו זמן לא היה לו זמן לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום. נמצא שעל שמונה שבועות בשנה, אמר שהוא ישלים את זה במעלי יומא דכיפורי, אבל אין כוונת הגמ' שהיה משלים בערב כיפור את כל הפרשיות שבשנה, זה לא יעלה על הדעת! ולאחר שהעירוהו: "סבר לאקדומינהו", שכיון שאמסור באדר, לכן כבר בחודש שבט אקרא את כל הארבע פרשיות של אדר, וכך בחודש אלול לפני תשרי. אמרו לו, אינך יכול לא להקדים ולא לאחר, אלא כל פרשה ופרשה בזמן, וכמו שדייקו ואמרו: "חייב אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור", כמו שכל הציבור עושה.

עד כאן, לכאורה, מובן. פתאום באה הגמרא ואומרת: "אמר רבי יהושע לבניו: אשלימו פרשיותייכו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום", לכאורה למה רבי יהושע בן לוי בא לבניו, מזהיר אותם דוקא על שניים מקרא וא' תרגום, היה נכון להזהיר על קידוש בליל שבת, או על הנחת תפילין! אלא ראה רבי יהושע בן לוי שבני הישיבות אומרים, אנחנו הרי לומדים תורה כל השבוע, אם כן שנים מקרא ואחד תרגום – לא נקרא את זה! אז גם הבעלי בתים התחילו לזלזל ואמרו, מה זה שנים מקרא ואחד תרגום, א"צ שנקרא את זה! אמר להם והזהיר אותם, אל תדחו את זה לאחר זמן, לא לשמיני

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תִּשְׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בא הבית יוסף ואומר: "וירא שמים יקרא שניהם", גם תרגום וגם פירוש רש"י. זאת אומרת שכמו שאמרו חז"ל "כל המשלים פרשיותיו עם הציבור" אם אדם קורא שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י, בא הגאון בעל השולחן ערוך ובעל הבית יוסף, הוא נותן לו חותמת שהוא ירא שמים! אבל תקרא גם תרגום וגם פירוש רש"י.

אם אדם יש לו אפשרות או לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום או שנים מקרא ופירוש רש"י ואין לו זמן אחר, לפי הפשט יקרא פירוש רש"י, ולפי הקבלה תקרא תרגום כי עדיף התרגום שניתן על פי רוח הקודש וניתן בהר סיני, וגם שיש מעלה מיוחדת לתרגום על התורה, ועל זה יש רמז: "ואל"ה שמו"ת בני"י ישראל"ל", ואל"ה – ו'חייב אדם לקרוא הפרשה, שמו"ת – שנים מקרא ואחד תרגום, בני"י – ב'טעמיה נ'יגוניה יקראנה. אם אדם לא יודע טעמים האם לא יקרא שנים מקרא ואחד תרגום??? האר"י הקדוש, וכך ראינו את זה בעינינו אנחנו את הרב הגדול מעוז ומגדול הרב החסיד חכם צדקה הזקן ע"ה, הדוד של ראש הישיבה רבי יהודה צדקה, זכותו תגן עלינו ועליכם ועל כל עמו ישראל, כל יום שיש אחרי התפילה, היה מוציא ספר תורה מההיכל לתיבה, ולידו חכם יעקב מוצפי עליו השלום, הגאון האדיר, שני זקנים גאוני עולם, חכם צדקה לוקח את הספר תורה וקורא שנים מקרא מתוך הספר תורה עם ניגונים ועם טעמים, וחכם יעקב מוצפי ע"ה קורא את התרגום בקול רם, וחכם צדקה אומר אחריו מילה במילה, לא רק שומע מדין שומע כעונה, אלא אומר אחריו מילה במילה. מי שראה שני גאוני עולם כאלה כאילו היה רואה שכינה ממש במקום!

גמרו היו הולכים שניהם למקוה לטבול, לקח להם עד 10 בבוקר, ורק אחר כך הולכים לאכול פת שחרית. למעשה, אם לא יודע לקרוא את הטעמים וכי לא יקרא שנים מקרא ואחד תרגום, - יקרא.

בא האר"י הקדוש ואומר, לפי פירוש א' המצוה מן המובחר בבוקר ביום שבת לפני הארוחה – תקרא שנים מקרא ואחד תרגום. ופירוש שני אומר, המצוה מן המובחר ביום שישי, רק אם ביום שישי לא קראת שנים מקרא ואחד תרגום, אז ביום שבת אל תאכל עד שתקרא שנים מקרא ואחד תרגום!

אומרים המפרשים, מה יהיה הדין אם לא קרא שנים מקרא ואחד תרגום ביום שישי, והתפלל מאוחר בבית כנסת ביום שבת ויצא מאוחר כי היה שם בר מצוה וחתונה ושרו והאריכו שבא הביתה זה כבר סמוך לחצי היום, עכשיו יש לו שתי אפשרויות, או לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, וכמו שציוה רבנו הקדוש את בניו ויעבור חצי היום, שזה כבר זמנה של סעודה ראשונה שצריכה עוד לפני חצי היום! או יעשה סעודה – נגד הוראת רבנו הקדוש, ואח"כ ישלים הקריאה. וכבר אמר א' כי רבנו הקדוש לא התיר לך לאכול, אלא הרשה לך לאכול, וכל שאמרתי לך לא תאכל זה דוקא אם אתה קם להתפלל בהנץ החמה, על זה אמרתי לך קודם כל תקרא שנים מקרא ואחד תרגום ואחר כך קידוש ואחר כך תאכל, אבל אם התפללת בשעה מאוחרת אז מצות סעודה שניה שאדם חייב לאכול אותה לפני חצות היום – על כן תאכל, רק תזכור שכשאתה מסיים מייד תקרא שנים מקרא ואחד תרגום.

כתב הבית יוסף, שמצוה על האדם לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, יש אומרים שיקרא פירוש רש"י, כי רש"י מסביר את הפסוקים, ולאחר מכן דאמר שאומר שיקרא פירוש רש"י, חייב לקרוא שנים מקרא, ואת פירוש רש"י צריך לקרוא, ופסוקים שאין בהם פירוש רש"י יקרא שנים מקרא ואחד תרגום, כלומר שיקרא פעם כך ופעם כך.

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תְּשַׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

ממתיק לך את זה. ואם אדם ירצה ללמוד כל שבוע פרשה ולדקדק ברש"י, כל פעם ופעם ימצא חידוש חדש ברש"י שלא עלה בדעתו בשנה שעברה. ועל כן, טוב כמו שאמר הרב: "ירא שמים" ילמד גם זה וגם זה.

שנים מקרא ואחד תרגום – לדעת הגאון אפשר מיום ראשון לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, הגאון היה יושב ולומד כל הזמן תורה, גמרא וקושיות ותירוצים, אבל היה – כל יום בשבוע – מקציב זמן: ביום ראשון – לומד מ"ראשון" עד "שני" שנים מקרא ואחד תרגום, וביום שני את הקריאה של שני, וכך עד יום שישי, וביום שישי – מה שנשאר לו, קורא את כל הפרשה כולה.

לפי המקובלים: כשקורא שנים מקרא ואחד תרגום, צריך לקרוא זאת ברצף, ואף לא לדבר באמצע. אבל לשתות כוס קפה או כוס תה באמצע ולברך – אין בעיה כי זה לא כמו באמצע ברכה, אבל יש לקרוא ברצף.

דבר נוסף, יש שקוראים את הפרשה כולה מקרא, ועוד הפעם כל הפרשה כולה מקרא, ואחר כך קוראים את התרגום כולו. והאמת שנים מקרא שני פעמים פסוק ופעם אחת תרגום, וזהו הסדר שאמרו לך, לא אמרו לך פעמיים מקרא (ברצף) ופעם תרגום (כולו)!

יש אומרים: אנו נקרא פרשיה פרשיה, פרשת פתוחה ופרשה סתומה. אומר להם, לא! אלא אתם צריכים לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום (כנ"ל) וזה הכל!

אבל אם קרא שנים מקרא ואחד תרגום כמו הגאון, זה אינו מעכב, ואם יקרא שנים מקרא ואחד תרגום כמו הרש"ל שיקרא את כל הפרשה ברצף – זה אינו מעכב, אלא שהמצוה מן המובחר היא דוקא באופן שיקרא שנים מקרא ואחד תרגום (פסוק פסוק),

ואומר הרב כף החיים (סי' רפ"ה), מה עדיף האם יקרא יפה מתוך חומש עם טעמים, או יקרא בספר תורה ואין בו טעמים וניקוד ולא יקרא טוב? האם יעשה כמו האר"י ויקרא בספר תורה בשיבוש, או שיקרא בחומש כמו שצריכים לקרוא? על כך אומר הרב "כף החיים", תקרא בחומש, כי האר"י ידע את הטעמים בעל פה וידע לקרוא אותם, אבל אם אינך יודע את הטעמים בעל פה, עדיף שתקרא בחומש ושתקרא את זה בדיוק. ואין הכי נמי, אם לא יודע טעמים בכלל, לא יפסוד עצמו אלא יקרא שנים מקרא בלי טעמים ואחד תרגום בשופי.

עוד שאלו האם צריכים לקרוא את התרגום עם טעמים? אמר להם: לא. ואם רוצה להחמיר על עצמו ולקרא את התרגום עם טעמים? אמר לו: זה שיבוש וזה מעשה הדיוט ומעשה שטות! ולכאורה אם אני רוצה לקרוא תרגום עם טעמים, למה שטות, או שיבוש בדבר? אלא, שהטעמים נתנו כמו שאמרו, ושום שכל – על התורה, והתרגום ניתן בלי הטעמים. ואם היה יודע לדקדק בטעמים, היה יכול לבאר את הפסוק מתוך דקדוקי הטעמים. איפה "אתנח", איפה "רביע", כל דבר ודבר – הטעמים האלה מטעימים ומסבירים לך את הפסוק.

הצעתי לאנשים ובעיקר לצעירים, תקראו שנה אחת שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י בעיון, ובשנה הבאה – אם תקראו עוד הפעם עם פירוש רש"י יגידו אנחנו כבר יודעים פירוש רש"י, והאמת שהיצר הרע הוא שאומר כך, שהרי אם אומר לו תקרא ותגיד מה אומר רש"י? אדם ישכח! אף על פי כן, בשנה הבאה תקראו שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רמב"ן, ובשנה שלאחריה עם הספורנו, ובשנה שלאחריה עם רשב"ם, ואחריה עם אבן עזרא, ואחרי כמה שנים תחזור לרש"י ותראה כמה שרש"י

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תִּשְׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

אם אתה קורא את השנים מקרא ואחד תרגום ביום שישי תקרא את ההפטרות של פרשת השבוע, אבל אם אתה קורא את הפרשה שנים ואחד תרגום ביום שבת – תקרא את ההפטרות של יום שבת. אומר הרב "בן איש חי" שאפילו אם קראת ביום שבת – תקרא את ההפטרות של פרשת השבוע.

נוהגים שכשגומרים את הפרשה בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, חוזרים עוד הפעם על הפסוק האחרון של הפרשה, וטוב לומר "מזמור שיר ליום השבת".

ותמיד היה נפלא בעיני, שהרב כותב בתשובותיו אם מגיע לפסוק "ולא יבאו לבלע את הקודש ומתו", יקרא שנים מקרא ואחד תרגום ויחזור על הפסוק ומסיים במילה "ומתו", וכי יגמור ב"ומתו", יגמור במיתה! יש כמה מקומות בתורה שמסיימים לא כל כך טוב. אז תמיד אומרים (כשאתה עולה לתורה ומברך לפניך ולאחריה), שגם אם אתה לא מסיים בדבר טוב אז אתה אומר ברכה, והברכה נקראת הסיום, אבל בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום אין ברכה אחרונה, לכן אנו נוהגים לומר "מזמור שיר ליום השבת" כי זה יפה שגומרים בשירה, אבל הרב אומר שבפרשיות כאלה, כשאתה מגיע, למשל, לפסוק שהזכרנו שמסיימים ב"ומתו" – יש לקרוא פסוק אחד של הפרשה הבאה, ואין בכך חשש כי קורא עוד פסוק וסיימת בדבר טוב.

דין כללי, והרב בעל ה"בן איש חי" בספרו ברב פעלים דיבר בראשונה בזה. הקורא שנים מקרא ואחד תרגום, למשל פותח בפסוק "בעצם היום הזה נימול אברהם וישמעאל בנו", ואז ואני צריך להפוך דף, אז אני אקרא פה את הפסוק "בעצם היום הזה נימול אברהם וישמעאל בנו" ובדף הבא אני אקרא את התרגום, אז יוצא ש"בעצם היום הזה נימול" אני קורא את זה בעל פה, והרי

והמצוה מן המובחר לקרוא ביום שישי, ואם הוא לא יכול לקרוא ביום שישי לפני הצהריים יקרא אחר הצהריים, ואם לא יכול אחר הצהריים – לא יקרא את זה בליל שבת כי בלילה לא קוראים תרגום, וכן בליל יום טוב אלא יקרא בבוקר של שבת כמו שאמרנו. לא קרא בשבת בבוקר – ישרים אחר האכילה עד למנחה. ויש אומרים עד רביעי בשבת. ויש אומרים עד שמיני עצרת. כשאמרו "עד" שמיני עצרת, לא כמו אותם אנשים שאומרים שאם שכחו איזה פרשה אחת, אומרים, טוב אז נדחה את זה עד לשמחת תורה, אלא "עד", אתה יכול לקרוא את זה בינתיים, ואם לא קראת – תקרא את זה בשמיני עצרת, או בהושענא רבה כמו שאחרים אומרים. או כפי שאמר הרב בעל האבודרהם שיקרא בעשרת ימי תשובה וישרים את הפרשיות כולם.

אומר הרב "עד שמיני עצרת", ואומר רמ"א: "דהיינו בשמחת תורה שאז משלימים הציבור", וזה כאנשי חוץ לארץ, שיש להם שמיני עצרת ושמחת תורה, ובשמיני עצרת לא אומרים "וזאת הברכה" רק למחרת בשמחת תורה, אולם אנו שמיני עצרת ושמחת תורה זה ביחד, עד שאדם ישרים את פרשיותיו עם הציבור.

בנוגע להפטרות, כתוב בבית יוסף (או"ח): "אין צריך לקרוא ההפטרות", כתוב ברמ"א "יש נוהגים לקרוא את ההפטרות", וכתוב במשנה ברורה, למשל בשבת שהיא שבת וראש חודש, אז ההפטרות "השמים כסאי" ולא ההפטרות של פרשת השבוע, וכן למשל שבת זכור אז ההפטרות לא של פרשת השבוע אלא של הפרשה של עמלק – וכך בכל ארבע פרשיות יש הפטרות אחרות; אומר המשנה ברורה תקרא את ההפטרות שיקראו מחר בבית הכנסת, ולא את ההפטרות של פרשת השבוע. אולם אומר הרב "בן איש חי" תקרא את ההפטרות של פרשת אותו השבוע. בא משהו ואמר, נעשה פשרה.

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בראשית - תשנ"ט - מאת מאת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

קורא "לשמה" כי הוא קורא את זה בשביל עצמו! לכן צריך לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום מפני שחכמים ציוו, ולכן יאמר לשם יחוד ובזכות שיקיים את ציווי חכמים כדבעי יקבל שיאריכו לו ימיו ושנותיו.

מכאן אדם ילמד מוסר, מרבנו הקדוש שלא ביטל ולא דיבר מילה אחת בדברים של חולין, מילה אחת של חול לא דיבר, והוא הזהיר את הבנים שלו, וכן מרבי יהושע בן לוי שלא בטלו רגע אחד, ולא דברים דיבורים של חול אלא רק של תורה – בכ"ז הקפידו על שנים מקרא ואחד תרגום שחז"ל קבעו לקרוא.

יש אומרים שכל הטעם שקבעו שנים מקרא ואחד תרגום בעד שאדם יהיה בקי בתורה, ונפקא מינה היא שאם אדם מגיע לפרשה של יום טוב, והרי כבר קרא אותה שנים מקרא ואחד תרגום! יש מי שאומר, תקרא שנים מקרא ואחד תרגום ביום שישי בעד שכשהחזן יקרא בשבת את הפרשה – תבין את מה שהוא אומר! ולפי הטעם הזה, גם אלה שקוראים את הפרשה של יום טוב, צריך לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום אבל אנו לא נוהגים כך, אלא רק על הפרשה של השבוע.

בשבוע שעבר בליל הושענא רבה ארע מקרה חמור, וכמעט נשכח מהדבר הזה כלא היה. בליל הושענא רבה נשרפו שני ילדים קטנים, שתי נשמות קדושות וטהורות, היו צריכים לזעוק ולזעזע את העולם: "וכל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'!" ושכחו, באה השרפה בכרמל, בא קלינטון, וכך השכיחו לנו את הדבר הזה. כשיש מכה לעם ישראל, צריכים להתבונן במכה הזאת! "כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש", כלומר שהגדיש נאכל לפני הקוצים, זה לא לרמז לנו משהו, לחזור בתשובה ולתקן משהו, או להתעורר על מה שקורה, ואנחנו כמעט נרדמנו וכמעט שכחנו.

הרגע קראתי פסוק אחד ואני כבר יודע ואתו בעל פה, אז אני קורא "בעצם היום הזה נימול אברהם" מתוך הדף בפעם הראשונה, ואחר כך אני מתעצל להפוך את הדף ואני קורא את זה שוב בעל פה – האם מותר לקרוא בעל פה?? הרי הרגע קראתי את הפסוק ואני זוכר אותו טוב מאוד!!

הרב מביא בשם הרמב"ם שאפילו תיבה אחת אסור לו לאדם לקרוא בעל פה, לכן אומר הרב, זה נאמר על מי שקורא בספר תורה, שאם דילג תיבה אחת – אסור לו לקרוא בעל פה, כי דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה. אבל בדבר שהוא בלי ברכה ואין חיוב בציבור, אז אם קראת פסוק אחד בעל פה ואתה בקיא בו זה בעיה. לסיכום אומר הרב: עדיף לקרוא מתוך הכתב, ואם קראת בעל פה בשנים מקרא ואחד תרגום, אין זה מעכב. נפקא מינא, אומר הרב סומא, אינו חייב לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, וכך מובא בכף החיים (...), והוא אינו חייב להביא אחד ולבקש ממנו לקרוא לו והוא יחזור אחריו מילה במילה. כמו כן השוכב במיטה בעיניים עצומות ולא יכול לקרוא, אינו חייב להביא משהו אחר שיקרא לו, אבל לשיבריא יזכור שאת פרשת בראשית שהוא לא קרא אותה, מחמת שלא הרגיש טוב, ישלים את הפרשה הזאת, ואחר כך יקרא את הפרשה השניה.

"לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור". אומר הרב פלאג' (...), הלא כתוב בגמרא "כל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו", הרב בעל "בן איש חי" בספרו "תפארת חיים" כתב "לשם יחוד": "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו, הנה אני בא לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום כמו שכתוב בגמרא... לעשות נחת רוח ליוצרנו...". ואמר אחד הרבנים: למה צריך לומר "לשם יחוד", אלא אם יקרא שנים מקרא ואחד תרגום בעד שיאריכו לו ימיו ושנותיו, אז הוא לא

קול צופיך

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תְּשַׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שובר אותם?? למה בזול? אלא, כשרוצה אדם לאכול עגבניה, אם
כבר - שתהיה שלמה ויפה! אז כך אדם כשבא לאכול בליל שבת –
רוצה אור, כעין יממה!

הדלקת נרות – עונג שבת או כבוד שבת?

עוד הגמרא אומרת "ותזנה בשלום נפשי נשיתי טובה – זה האוכל
בלי נר", אומר רש"י, שיהא שלום בית, שמא ייכשל או שמא ייפול.
או שלום בית, או שמא ייכשל, או שמא יפול, או מדין כבוד שבת?
והיה מקום להאריך בזה, עכ"פ יש בפרק ה' ובפרק ל' ברמב"ם,
פעם הדלקת נרות זה עונג שבת או כבוד שבת, וכי תאמרו מה אכפת
לנו "עונג" או "כבוד", העיקר להדליק נרות!! אלא יש הבדל: עונג
שבת – יש מי שאומר, 'וקראת לשבת עונג' זה חיוב דאורייתא!
ו"כבוד שבת" זה שיהיה לכבוד.

וכן למשל המחלוקת הידועה בין מרן לרמ"א. בת נשואה באה
לאמה, או כלה לחמותה, יש להם חדר קטן, אוכלים בחדר קטן, אז
האמא מדליקה ומברכת, באה הכלה ולא יכולה לברך, יש כבר אור
והדלקנו כבר ויש אור! והיא יכולה להדליק במטבח, בחדר אחר,
בחדר השינה, אבל לא בחדר שהאמא מדליקה.

מה הדין – הכלה או הבת גרה לא רחוק מאמא שלה, האורח לא
רחוק מהמארח שלו, הוא חוזר לישון בבית, אז כתוב בשולחן ערוך
בסימן רס"ג "המדליקין בזוית הבית ואוכלים בחצר, אם אין הנרות
ארוכות שדולקות עד הלילה – הוי ברכה לבטלה". לדעת הרמ"א,
אם הכלה מדליקה בחדר של חמתה – היא יכולה להדליק ולברך
ולדעת השולחן ערוך – לא, מדין ספק ברכות להקל. אז אדם מדליק
מזוית זו ואוכל בחצר, מדליק בחדר ואוכל בחוץ, אז אם אין הנרות
ארוכות שדולקות עד הלילה, הוי ברכה לבטלה. האשה מדליקה
בחדר שלה, או בדירה שלה, ועוזבת והולכת לאכול אצל המארחת,

אם אתם זוכרים, גם בשבוע שעבר, ביום חמישי בחול המועד וגם
בשבוע שלפני כן, ביום חמישי שאחר כיפור שלפני חג סוכות,
דיברנו ואמרנו שכשמדליקים נרות בסוכה, מהדין אדם חייב
להדליק נר במקום שאוכל, והגמרא אומרת: "רבי ישמעאל אומר,
אין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת", ואומר רש"י שם: "אין
מדליקין בעטרן – פסולת של הזפת". ואומרת הגמרא למה לא
מדליקים בעטרן, מאי טעמא? אמר רבא מתוך שריחו רע, גזרינן
שמא יניחנה ויצא. הריח של העטרן הוא ריח רע, אז שמא יניחנה
ויצא. ומעניין שאומרים התוספות, שיש עטרן ויש נפט, נפט – אם
בא אדם למדוד נפט אומרים לו מדוד לעצמך, בא למדוד אפרסמון –
מסייעים בידו, אם אדם רוצה ריח טוב, אז במקום שמוכרים בשמים
על ריחות טובים אז הוא גם רוצה לנצל את זה ולהדבק מאותו הריח
שיישאר לו משהו, אבל בנפט, אומרים לו תמדוד בעצמך ואני לא
אסייע בעדך ולא אגע בך. עטרן – הריח שלו יותר גרוע מנפט,
ושמא יניחנה ויצא. אומרת הגמרא, אמר אביי – ויצא!! שיצא, מה
יש!! הדלקתי!! כמו שבחנוכה, אם אדם מדליק נר חנוכה – הדלקה
עושה מצוה, אם אחר כך נכבה – נכבה, ואם יצא – יצא, אותו
הדבר פה אם יצא – יצא! מה אכפת לנו! אמר ליה, שאני אומר
הדלקת נר בשבת – חובה. אומר רש"י: הדלקת נר חובה, כי כבוד
שבת הוא שאין סעודה חשובה אלא במקום אור כעין יממה,
כדאמרינן במסכת יומא כתוב שעם ישראל התלוננו על המן, "בלתי
אל המן עינינו", מה אתה מתלונן, והרי כל הטעמים שבעולם טעמת
במן!! אלא אומרו: רבונו של עולם, אבל אנחנו – כשאוכלים, לא
אוכלים אבטיח, לא אוכלים בשר, אלא "מן עינינו", והטעם ממילא
משתנה! אומרת הגמרא, מכאן שכשאדם רואה – שבע בעיניו...
דוגמא לכך, הקונה קישואים או מלפפונים או עגבניות, רוצה
עגבניות רכות או שבורות, בזול מוכרים אותם, בשביל מה אתה

קול צופיך

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמַּקְוֵל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תִּשְׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג מִרְדְּכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

במקום הנרות, תאכל כזית במקום הנרות, ואחר כך תלך לחצר ותלך לחדר ההוא ותאכל כל מה שאתה רוצה, תאכל את כל האוכל שלך.

אבל לכתחילה צריכים במקום הנר (ואנחנו הזכרנו בשבוע שעבר ובשבועיים לפני כן), אם אדם בסוכה אין לו מקום להדליק נרות, או שיש לו מקום להדליק נרות והוא פוחד שמא תבוא הרוח ותעיף את הסדין על הנרות, או שהנרות ייכבו או שהסדין יישרף או שהנרות יפלו, כל ה... אז אמרנו שלא חייב להדליק את הנרות בסוכה במקום שהוא אוכל, לא בליל יום טוב ולא בליל שבת, אלא יכול להדליק את זה בבית, וכשהוא חוזר מהתפילה יעלה הביתה, יהנה קצת מהנרות האלה, או שידליק נרות בבית – נרות ארוכות כאלה שהוא חוזר מהתפילה וחוזר לבית הכנסת לסוכה ומקדש ואוכל והוא גומר לאכול ועוד הנה הנרות דולקות, אז כשהנרות דלקו – קיים את המצוה.

טוב שכשהמצב עדיין עכשו, במצב הנוכחי היום, שעדיין האבלים האלה יושבים שבעה, כדאי להציע לאותם ש... יש כמה אנשים שנוהגים בחנוכה להדליק נרות חנוכה בחוץ, אז מכינים מתקן מיוחד, אבל המתקן הזה מפח, והפח לא יציב, אז נציע לאנשים שיעשו מתקן של נרות, מתקן לנרות, אבל עם מתכת כבדה ועם זכוכית, מתכת יציבה, אבל מציעים להם שיכינו את זה מעכשו וימכרו את זה בזול ולא ביוקר, ואז כל אחד ואחד יקנה, ישים בסוכה, ידליק נרות של שבת, נרות של יום טוב, נרות של אושפיזין, נרות של נשמה, ואין פחד שמא הקישוט יפול או שמא הסדין יעוף או שתבוא הרוח ותפיל את הנרות, אין בעיה של סכנת נפשות.

וחוזרת מאוחר והנרות כבו כבר, אז מה את מברכת? זה ברכה לבטלה! אם היית נשארת שם עד הלילה ממש, והיית נהנית מהאור – בסדר! אז אפילו שאת לא אוכלת – קיימת את המצוה של חז"ל. בהדלקת נרות שבת זה לא כמו נרות חנוכה, בהדלקת נרות שבת יש שלושה חיובים: יש חיוב להדליק, יש דין כבוד שבת לאכול במקום שהנרות דולקות, ויש מדין כבוד שבת או עונג שבת שלא ייכשל או יפול. ונפקא מינה בין הטעמים הם כך, או לפי הקבלה צריכים להדליק. נפקא מינה בין הטעמים, יש מי שאומר שעליך להדליק נר בלילה בשביל כל הלילה כולו, למה אולי תקום באמצע הלילה ותיפול!! אז מה הרווחנו? ויש מי שאומר, לא! הנרות הללו צריכים לשים אותם עד שיגמור לאכול, גמרת לאכול – אתה פטור, זה הכל, אתה יכול ללכת למקום אחר.

בשו"ע כתוב בסימן רע"ג ס"ז: "יש אומרים שאין מקדשים אלא לאור הנר, ויש אומרים שאין קידוש תלוי בנר, אלא אם הוא נהנה בחצר יותר מפני האויר שיש שמה או מפני הזכוכים שבחדר – יכול לקדש בחצר ולאכול שם אף על פי שאינו רואה את הנר, שהנרות לעונג נצטוו ולא לצער, והכי מסתברא". אומר השולחן ערוך כך: אדם הדליק בבית הזה נרות, ובא בלילה ונהנה מהנרות, אבל חם לו! בחוץ אויר טוב, יש לו גוזזטרא, יש שמה אור חשמל והוא רוצה לאכול שם, לקדש שם, הוא לא רואה את הנרות; הדעה הראשונה אומרת, אתה צריך לאור הנר, ולפי הקבלה אתה צריך לאור הנר! דעה השנייה אומרת, אומר מרן: "והכי מסתברא", הרי הנרות "לעונג שבת", והעונג שלך עם זכוכים!! העונג שלך עם חום!! העונג שלך לאכול עם אויר טוב! אדם יושב בחדר, רוצה לאכול הוא ואשתו, והנה באו לו אורחים, והרי לאורחים חדר קטן לא יכול, ויש לו סלון גדול ויש שמה אור והוא רוצה לאכול בסלון; לא, תשבו במטבח כולכם!! איך אפשר?? אין מקום! אבל הנרות לא שמה נמצאים!! אז כתוב בפוסקים הכי טוב, תהיה מסודר, תקדש

קול צופיך

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לִקִּי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תִּשְׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ושמחה! כלומר, אם ברגע האחרון, עם הבגדים המלוכלכים נכון שאם אשה ברגע האחרון רוצה להדליק נרות שבת ויש לה בגדים מלוכלכים ואם היא תחליף את הבגדים יעבור הזמן, אז שתדליק עם הבגדים האלה, אבל זה לא כבוד שבת, זה לא הארת שבת, הארת שבת צריכה להיות רגועה ושמחה עוד לפני כן.

ועל כן אומר הרב נכון שמנהג ירושלים הוא להדליק נרות 40 דקות לפני השקיעה, מנהג בגדד היה להדליק נרות חצי שעה לפני השקיעה. המנהג של ירושלים לא לשנות! שאר המקומות שרוצים לנהוג מחדש, או ערים חדשות – ינהגו חצי שעה מכיון שבפרט בארץ ישראל שהיא ארץ הרים ובקעות, אז טוב להקדים חצי שעה לפני כן שלא יבואו לכל הספקות והחששות האלה.

וגם אדם שאשתו הלכה ללדת, והוא מדליק נרות שבת, יאמר – אני לא כמו אשה, היא מדליקה נרות שבת מקבלת עליה את השבת בהדלקה, אני – לא, לכן אדליק ברגע האחרון, לא! גם אתה תדליק מוקדם, הארת שבת שתהיה הארה מוקדמת. אבל אדם שמדליק מוקדם, לא יקנה נרות קטנים באופן שעד שיחזור מבית הכנסת – הנרות ילכו ויגמרו, אלא יקנה נרות מהודרים ונרות יפים.

כתוב ברמב"ם ע"פ הגמ', שכל חכם וחכם בערב שבת היה עושה איזה מלאכה כל שהיא לכבוד שבת. אז כתוב: "חכמים ראשונים, היה אחד מפצל עצים", חותך עצים לבשל, ומהם היה מולח בשר, אחד היה גודל פתילות, היום אין פתילות – היום בשר מוכשר קונים, מה יעשה הבעל? לבשל? אשתו תגיד לו אני מבשלת, מה אתה מבשל? מה, אתה תפריע לי עכשיו?? הבעל יכול לבוא ולטעום את האוכל: "טועמיה חיים זכו", זה יכול הבעל לעשות! אומר הרב, תכין נרות שבת, וגם במקום שתשאל עשרתן? ערבית? אתה תבדוק

בגמרא כתוב, לפי הפשט שפעם אחת אדם לא נטל ידיים והאכילו אותו חזיר, אז תקנו חז"ל רק משום הפעם היחידה הזאת ליטול ידיים מים ראשונים. חז"ל תקנו על פעם אחת שאדם לא ניקה את השפם שלו ולא ניקה את הידיים שלו: "מים אחרונים חובה". אז אם חז"ל היו בתקופה שלנו היו מחייבים את האנשים לעשות את המתקן הזה בשביל פעם אחת. אבל לנו אין כח לחייב, לנו יש כח להציע, ולהציע פירושו של דבר – לאנשים שיעשו את הדבר הזה, ולא מוכרח מתקן גדול, העיקר מתקן יציב בעד שאם יפול לא תהיה שרפה. ואז – נרויה שני דברים, נרויה שידליקו בסוכה, ונרויה את השולחן ערוך שאומר שמצוה לאכול לאור הנר, לקדש ליד הנר לכתחילה, ונרויה שלא יהיו סכנות, וגם נרויה שיהיה אור בסוכה, ולשתות ולאכול לאור הנר זה דבר מכובד ודבר חשוב.

דבר נוסף. יש אשה שאמא שלה היתה מדליקה נרות או שאבא שלה היה מדליק נרות אם אמא שלהם היתה הולכת לבית החולים, כותב הרב בספרו "חוקי הנשים", שפעם אחת בימי החורף הלך להתפלל ערבית מבעוד יום חזר וגמר, וראה שחברו נמצא ליד הבית שלו ועדיין לא התפלל מנחה, שאל בשלומן, אמר לו "בכבוד תכנס", נכנס וראה את בעלת הבית בבגדים מלוכלכים, עוסקת במאכלים, התבשילים עודם לפני, אמר לה, בתי, למה את עומדת על הכיריים ולא על הכרים? לכי תשבי על הכרים ותהני! מה את יושבת על הכיריים? אומר, תקחי לך את המזרון, או כרים וכסתות ותשבי ותנוחי מהעבודה! שעתיים לפני כן תגמרי את העבודה ולא תשאירי את העבודה עד הרגע האחרון. אומר הרב, לכן הנשים – ישמרם הרחום – צריכה להשגיח בעבודת יום השישי ולהיות זריזה במלאכתה, ותעשה עבודותיה מוקדם, ותשלימי מוקדם קודם זמן הדלקת הנרות בשעה 13:00 יסתיימו כל מכלול עבודותיה. ותקבל את השבת כשהיא רגועה, ותקח לעצמה מנוחה ותהיה מלאה ששון

קול צופיך

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בראשית - תשנ"ט - מאת מאת מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שתי שבתות ועל חשבון "שנשמור שתי שבתות" מיד נגאל! יהי רצון שנגאל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

אם זה מעושר או לא מעושר, ואז אשתך תשאל אותך "עשרת? ערבת?" לקיים את המצוה.

פינת השואלים – מנחה אריה לוי

הערב שני השאלות יהיו מהעיר חברון עיר האבות, ומהעיר חיפה. ראשון ישראל תושב חברון, תושב שכונת אברהם אבינו מחברון. השואל הראשון:

שלום כבוד הרב, רציתי לשאול מה דעת הרב בעניין הפרסומים "לחגוג" ואני אומר את זה במרכאות – את חגי ישראל בחוץ לארץ, האם אין בכאן חילול כבוד החג? שאלה ראשונה.

שאלה שנייה: יש הנוהגים לנסוע לחוץ לארץ לקברי צדיקים, האם לא נכון לומר היות וגם נשמות הצדיקים של חוץ לארץ עוברים דרך מערת המכפלה, ממילא עדיף להתפלל דוקא בחברון במערת המכפלה, ועוד שתי סיבות שהמערה היא פתח הגן עדן התחתון וכן שאין צריך לצאת לחוץ לארץ?

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג זְצוּק"ל

ראשית, כל מי שגר בחברון ואשרי חלקו, וכבר הדגשתי כמה פעמים שמי שגר בחברון הם השטחים של כלל ישראל, וה' ישמור צאתם ובואם מעתה ועד עולם, ולא רק צאתם מהעיר, מירושלים לחברון ומחברון לירושלים, אלא גם מצאתם מבית לבית צריכים לברך אותם שה' ישמור אותם שמירה מעולה מעתה ועד עולם.

אלה שנוסעים לחוץ לארץ בכלל לטיול, הם מביישים את ארץ ישראל! אלה שנוסעים לחוץ לארץ ואומרים לצאת לחוץ לארץ לבתי מלון חשובים, זה זלזול בארץ ישראל. אבל אלה שנוסעים

אבל הרמ"א מוסיף והגמרא מוסיפה, ברב אשי כתוב שהיה מדליק שרגי – מדליק נרות. מקשה הבן איש חי מה הבעל מדליק נרות?! ואז מה אם הוא רב, האשה מדליקה נרות!! אומר הרב: האשה מדליקה בחדר האוכל, והבעל מדליק בחדר השינה. הבעל ידליק את החשמל במטבח ובזה יקבל עליו את המעלה, ויבדוק אם הכל מסודר, אם כל החשמלים דלוקים, אם האוכל בבית במקום, אם השעון שבת מסודר, יקח לו איזה עבודה אחת להכין לעצמו, ורק להדליק נרות ידליק בחדר אחר, אבל הדלקת נרות (במקום ששם אוכלים) זה הזכות של האשה.

כל מי ששומר שבת, אומר הרמב"ם השבח הוא גדול מאוד, וכל השומר שבת כהלכתה ומכבדה ומענגה כפי כחו, הדגיש – כפי כחו, מה שאתה יכול לעשות, מפורש שכרו: **"בעולם הזה יתר על השכר הצפוי לעולם הבא"**, כלומר אומר הרמב"ם, המכבד את השבת, יש לו פעמיים שכר, גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. בעולם הזה – יתר על השכר הצפוי בעולם הבא, איך זה יכול להיות? זה יותר מהשכל של האדם! שנאמר: **"אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ"** זה בעולם הזה שתזכה גם בעולם הזה וגם לחיי העולם הבא **"והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר"**. כלומר, כבוד השבת ושמירת השבת, קיום המצוות של השבת ועונג שבת זה דבר חשוב מאוד, שאדם שאוכל מפירותיהם בעולם הזה.

יהי רצון שאנחנו נזכה לעולם שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, וכבר ידוע מה שהגמרא אומרת שכל מי ששומר שבת כהלכתה, אם עם ישראל ישמרו שתי שבתות אז מיד נגאלים, יהי רצון שנשמור

קול צופיך

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תִּשְׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

לנהוג כאשר הנשים רוצים לקרוא למרות שהם אינם יודעים לקרוא מהקלף?

מֶרֶן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג זְצוּק"ל

ראשית, צדקה זה חשוב מאוד, "בצדקה תכונני", ועל צדקה יש הרבה יצר הרע, הרבה מקטרגים, אדם רוצה להפריש צדקה ואומר, מה? זה המוסד הזה? לא טוב, לא מגיע לו. אדם לפעמים מפריש צדקה ואחר כך בא היצר הרע ואומר לו אני אתן לשיבה כזאת, למשל... או ליתן למקום כזה. אחר כך בא היצר הרע ואומר לו, לא! יש להם הרבה כסף ולא מגיע להם, או שהם לא בסדר או ראש השיבה לא בסדר, ומחזיר את הכסף לכיסו. מה, וכי הוא נותן את הצדקה לעצמו?

הכלל הוא: הגמרא אומרת, "ענייך ועניי עירך – ענייך קודמים". יש לך קרובים ומשפחה – הם קודמים. משפחה זה לא מוכרח להיות באותה העיר, אתה גר בחיפה ויש לך עני בירושלים, לא – בירושלים כולם עשירים, יש לך עני במקום אחר? באמריקה למשל? אז אתה צריך לתת את הכסף לאמריקה, לעני הזה. אז ענייך קודמים. אבל אם אדם אין לו עניים במשפחה, ויש לו עני בעירו ועני בעיר אחרת, אז עניי עירך קודמים.

אבל אם אדם קשור למוסד מסויים, קשור עם ישיבה מסוימת, אין חיוב לתת דוקא לשיבה שבעירו, אלא יתן לשיבה שהוא קשור אליה שהוא מכיר את הישיבה והוא מכיר את האברכים.

אם אדם יש לו כסף מספיק, אז יחלק לכולם. ואם אדם בא לשאול למי אני אתן? אומרים לו אתה תחפש את הישיבה שהכי זקוקה לכסף, תתן להם. אין בודקים, לחטט במצב הזה. אם זקוקים?? נותנים להם!

בנוגע להפטרה. היום נוהגים להוציא "ספר תורה של הפטרות", זה מודפס וזה מוכן מנייר, ויש מקלף גם מודפס, ויש מקלף כתוב מתוך

לחוץ לארץ לקברי צדיקים, יש שאלה ותשובה בהרב שדי חמד, השאלה אם מותר לעזוב את ארץ ישראל וללכת לקברי צדיקים בחוץ לארץ. כי יש חברון ויש רבי שמעון בן יוחאי ויש הרבה. פעם אחד, שאל אותי משהו אם מותר לו לנסוע לאומן? אמרתי לו: מה לך לנסוע לשמה, לך לרבי שמעון בן יוחאי – רבו דרבו של הרב מברסלב, וכי אם תתפלל ברבי שמעון בן יוחאי – לא תתקבל התפילה?! רק באומן תתקבל התפילה?! למה צריכים לנסוע עד חוץ לארץ? אבל אם אדם רוצה לנסוע לקברי אבותיו או לקברי צדיקים מיוחדים, אם יש לו הרגשה מיוחדת – אומר הרב שדי חמד שמותר לצאת לחוץ לארץ לקברי צדיקים, אבל ברור שהנסיעה היא על מנת לחזור.

אבל התפילות מתקבלות בחברון, מתקבלות בכותל המערבי, מתקבלות ברבי שמעון בן יוחאי, ככלל התפילה בארץ ישראל היא מתקבלת כי "עניי ה' אלקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה", כל הזמן הקדוש ברוך הוא מסתכל עלינו, אז אם אדם מתפלל – התפילה מהר עולה והקדוש ברוך הוא מקשיב לתפילה ואדם אם יזכה להתפלל כדבעי מעומקא דליבא אז התפילה שלו תתקבל ותתגשם, אמן כן יהי רצון.

השואל השני: מחיפה.

שאלה ראשונה לגבי דין צדקה, מה הקדימות האם לשיבה או מוסד תורני בעיר שלנו כאשר אני אינני מזוהה אתו אידיאולוגית או כל כך, או לגבי מוסד מעיר אחרת כאשר אתו אני מזוהה אתו יותר אידיאולוגית.

שאלה שניה לגבי דין קריאת ההפטרה, מה הדין, האם עדיף לקרוא מקלף מתנ"ך שלם או מחומש? ובמקום שיש קלף – כיצד צריך

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בְּרֵאשִׁית - תִּשְׁנ"ט - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שיתכונן להפטר, יקרא את ההפטר, אבל לא יקרא את זה בינו לבין עצמו, למה, ישאר עם השגיאות שלו, אלא יקח אדם שמבין, ויאמר לו הנה אני קורא בפניך, תראה... ויתקן לו את השגיאות, בכדי ששעימוד ויקרא לפני הציבור, קודם כל יש אימתא דציבורא, אז אפילו אם יתכונן מי יודע כמה יתבלבל! אבל אם אדם לא יתכונן הוא יכול לשבש עניינים, והוא יקרא, אנשים אולי לא יעירו לו, אבל כל אחד בלבו יגיד "איך הוא קורא! (בזלזול), ואם האבא שלו היה קורא טוב, יגידו "אבא שלו היה קורא ואיך הוא קורא!" ויגרום לעצמו רק שידברו עליו על כן אדם יתכונן לפני כן בכדי שיעלה. אבל אם העלו אותו או שקנה ועלה, אז יקרא את זה במתון מתון ויקרא את זה בדקדוק, וההפטר זה דבר חשוב מאוד מה שתקנו. וגם תקנו על זה הרבה ברכות.

יהי רצון שאנחנו נזכה לגאולה שלמה ונזכה למה שכתוב השבוע בפרשה שארץ ישראל כולה בשלמותה כולה שייכת לעם ישראל ושלא יגעו ולא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, ונזכה כולנו, לא לסמוך על בני אדם, "שוא תשועת אדם", אלא אנחנו דואגים "לשועתך קויתי ה'", אנה ה' הושיעה נא, אנה ה' הצליחה נא, ויהי רצון שנצליח בכל מעשי ידינו ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

שנה טובה ובסימנא טבא.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

תנ"ך, כלומר כתבו את כל התנ"ך מגילות כמו מגילת אסתר, וכל פעם שצריכים... ישעיה? אז לוקחים את המגילה של ישעיה, אם לוקחים את התרי עשר, לוקחים את המגילה של התרי עשר. אז פעם חשבו שזה חשוב מאוד, ולדעת הגאון מוילנא ועוד כמה מחכמי אשכנז זה חשוב לקחת מגילה, כלומר הפטרה שכתובה מתוך תנ"ך, מתוך ספר שלם ולקרא ממנו. אבל אם זה בלי נקודות ואדם טועה – זה לא טוב.

הספרדים לא נהגו בדבר הזה, לא נהגו לקחת ספר הפטרות, היום עושים ספר הפטרות, היום לוקחים חומש ומתוך החומש קוראים את ההפטרות. היום לוקחים ספר הפטרות, אולי בשביל שכשמוציאים ספר תורה ומוכרים את ה"הקמה", אז יש להם עוד הכנסה למכור את ה"הקמה" של הספר הפטרות, אז שיקימו! שיעשו את זה! אבל צריכים להזהר שלא לקנות ספר תורה של ספר הפטרות גדול, שלא יראה כמו ספר תורה, אלא שיהיה קטן.

ועוד דבר צריכים להזהר, כשבונים בית כנסת, כשבונים את ההיכל, יגידו שבונים את ההיכל לשים בו גם ספר תורה וגם ספרי הפטרות. ואם בית הכנסת ישן, שסבא שלך בנה אותו, ואתה רוצה להכניס עכשו בפנים ספר הפטרות – אתה לא יכול, אלא תעשה לו ארון מיוחד. למה? ההיכל הזה הוא כבר הוקדש לספרי תורה, אתה לא יכול לשים בפנים חומשים, אתה לא יכול לשים בפנים ספרי הפטרות, אתה מוריד מהדרגה והמעלה, אלא תשים אותו בצד ולא בפנים.

סיכומי של דבר: מי שרוצה לקרוא בתנ"ך- במגילה – יקרא! אבל המנהג של הספרדים לקרוא מתוך חומש או מתוך ספר הפטרות מודפס ותבוא אליהם ברכה. וטוב שאדם – כשרוצה לעלות "מפטר" והפטר, טוב שיום לפני כן, ביום שישי או ביום חמישי אין דבר,

